

ГІБРИДНА ВІЙНА ЯК ЧИНИК СУЧАСНОЇ ПОЛІТИКИ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Дослідження сутності поняття «гібридної війни».

Ключові слова: гібридна війна, інформаційна війна

Abstract

Research of the essence of the concept of "hybrid war".

Keywords: hybrid warfare, information warfare

Вступ

В умовах ведення зовнішньої політики усі її суб'єкти дотримуються підписаних ними міжнародних договорів. Порушення договорів сприяє створенню певних мір заходів для покарання та стримуванню порушника в подальшому. Так, відкрите ведення війни може стати фатальним для країни агресора. Для зниження рівня каральних заходів суб'єкти зовнішньої політики вдаються до інших форм ведення війни, а саме гібридного ведення війни.

Основна частина

Збройне зіткнення військових сил однієї держави з військовими силами іншої вважається війною. Таке зіткнення супроводжується формальним актом оголошення війни. Під час неформальної війни одна або обидві сторони є недержавними утвореннями або не визнають себе державним формуванням.

Гібридну війну можна у найзагальніших рисах визначити як сукупність задалегідь підготовлених і оперативно реалізованих дій військового, дипломатичного, економічного, інформаційного характеру, спрямованих на досягнення стратегічних цілей. До складових гібридної війни відносяться традиційні та нестандартні загрози, тероризм, підривні дії, коли використовуються новітні чи нешаблонні технології для протидії перевазі супротивника у військовій силі.

Гібридний метод ведення війни не є нововведення у військовій справі. Військова історія знає чимало прикладів асиметричних воєн із використанням нелінійної тактики та нерегулярних збройних формувань, які є давнішими аналогами сучасної гібридної війни. Можна згадати війну Наполеона в Іспанії чи війну у В'єтнамі. Власне, війна загалом не є лише виключно протистоянням на полі бою, а включає в себе елементи економічного, психологічного протистояння, партизанщини. Співвідношення та міра впливу цих компонентів на загальний результат, їх роль та місце у конкретному протистоянні визначається рівнем розвитку суспільства та духом епохи. Війни та збройні конфлікти є просторово-часовими процесами, в основі яких лежать найрізноманітніші суперечності, а також використання різномасштабних військових формувань на певних територіях для досягнення певних цілей

Франк Хоффман (Frank G. Hoffman), консультант міністерства ВМФ США, один із авторів концепції «гібридної війни», наголошує, що кожній епосі властиві свої специфічні форми війни. Це вимагає щоразу нових термінологічних розробок. Загалом сучасна епоха, на думку Франка Хоффмана, характеризується процесами гібридизації, в тому числі і у військовій сфері. Традиційні форми війни змішуються з діяльністю організованої злочинності, іррегулярними конфліктами та тероризмом [1]. Для характеристики цієї нової реальності він пропонує застосовувати поняття «гібридної війни», яке нехай і не є суто військовим, але дозволяє оперативно схопити та відобразити суть змін у характері сучасної війни.

Коли справа дійде до політичних цілей, гібридні війни, скоріш за все, матимуть вигляд нерегулярної війни, де її учасники робитимуть спроби та намагатимуться підірвати легітимність та авторитет керуючого режиму. Це вимагатиме від збройних сил держави допомоги, щоб закріпити здатність держави забезпечувати соціальні, економічні та політичні потреби свого народу [2]

Сьогодні ж існують різні варіанти визначення сутності гібридної війни [3]:

- 1) військова стратегія, яка поєднує звичайну війну, малу війну та кібервійну;
- 2) атака з використанням ядерної, біологічної, хімічної зброї, саморобних знарядь для терористичних атак та інформаційного тиску;
- 3) складна та гнучка динаміка бойового простору, яка передбачає швидку реакцію та адаптацію учасників протистояння;
- 4) сучасний вид партизанської війни, яка поєднує сучасні технології та методи мобілізації (Біл Неметт, підполковник Корпусу морської піхоти США);

5) основний метод у асиметричній війні, яка ведеться на трьох умовних фронтах – серед населення конфліктної зони, тилового населення та міжнародної спільноти (полковник Армії США Джек МакКуен); У свою чергу Є. Магда [4] зауважує, що гібридну війну можна у найзагальніших рисах визначити як сукупність заздалегідь підготовлених і оперативно реалізованих дій військового, дипломатичного, економічного, інформаційного характеру, спрямованих на досягнення стратегічних цілей.

До складових гібридної війни відносяться традиційні та нестандартні загрози, тероризм, підривні дії, коли використовуються новітні чи нешаблонні технології для протидії перевазі супротивника у військовій силі. Науковець М. Айшервуд пропонує наступне трактування «гібридної війни» – це війна, що стирає різницю між чисто конвенційною та типово нерегулярною війною [5].

Як підкреслює В. Гобулін, що нинішня безпекова криза вирізняється тим, що розгортається за умов глобалізації, тобто кардинального підвищення ступеня взаємної залежності суб'єктів міжнародної політики, а це вимагає підвищення рівня відповідальності учасників системи міжнародних відносин. Нехтування міжнародними зобов'язаннями, зокрема з боку впливових світових держав та їх об'єднань, призводить до небезпечних наслідків на регіональному та глобальному рівнях [6].

Практично вся європейська політична та військова історія говорить про те, що еліти сприймають початок і закінчення війни як церемонію, певний набір дій. Але у гібридній війні принаймні одна із сторін відчуває брак легітимності. Тоді на допомогу приходять пропаганда або створення маріонеткових урядів. Відтак, зміна стану з військового на мирний суттєво ускладнюється, а ворожість зростає та поширюється за межі конфлікту. Такою була правова ситуація у війнах індіанців з американськими колоністами чи конфлікти у Судані та Конго чи навіть війна з тероризмом (маючи початок, вона навряд чи матиме кінець). Така війна має усі шанси вилитись у ендемічне та безкінечне насилля в регіоні.

Висновки

Таким чином, для ефективної протидії гібридній війні лише військової сили недостатньо. Критично важливими також є інформаційний та кіберпростір, а отже і їх розвиток є пріоритетною ціллю для держави. Також ми не повинні, ні перебільшувати трансформаційні зміни в характері війни, ні применшувати ту міру, в якій елементи характеру війни мають суттєві зміни, навіть якщо вони були переважно еволюційними, а не революційними.

Безумовно, багато аспектів залишаються незмінними і залишаться незмінними: війна продовжує бути про організоване застосування насильства для досягнення політичних цілей; це продовжує породжувати гнів та хвилювання людей і вона продовжує характеризуватися невизначеністю та сутічками.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Hoffman Frank G. Hybrid Warfare and Challenges / F.G.Hoffman // Joint Force Quarterly (JFQ). – 2009. – Issue 52, Forth Quarter. – P. 34-39.
2. Major Shane R. Reeves, Major Robert E. Barnsby The New Griffin of War. Hybrid International Armed Conflicts // Academic journal article “Harvard International Review” 2013. – Електронний ресурс / Режим доступу: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2295110.
3. Арзумян Р.В. Визначення війни в 21 столітті. Огляд XXI щорічної конференції по стратегії Університету стратегічних досліджень Армійського військового коледжу, 6-8 квітня 2010 / Р.В. Арзумян. – Єреван, 2011. – 60 с.
4. Магда Є.М. Гібридна війна: сутність і структура феномену Є. Магда // Міжнародні відносини: Серія «Політичні науки». – 2014. – № 4.
5. Савин Л. Гибридная война. / Информационно-аналитический портал Геополитика. 27января. 2015 – Електронний ресурс / Режим доступу: <http://geopolitica.ru/article/gibridnaya-voyna#.VazC1qTmko>.
6. Горбулін В.П. Донбас і Крим: ціна повернення: монографія / за заг. ред. В.П. Горбуліна, О.С. Власюка, Є.М. Лібанової, О.М. Ляшенко. – К.: НІС, 2015 – 474 с.

Шинкарчук Олег Андрійович – студент групи ЗПІ-18Б, факультет інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця

Науковий керівник: **Корнієнко Валерій Олександрович** – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри соціально-політичних наук, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: valkorney1958@gmail.com

Shynkarchuk Oleh Andriyovych – a student of ЗPI-18B, faculty of information technologies and computer engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia

Supervisor: **Kornienko Valerii** – Dr. of Political Sciences, Professor, Head of the Department of Social and Political Sciences, Vinnytsia National Technical University, Vinnitsa, e-mail: valkorney1958@gmail.com